

Examentraining Russisch voor native speakers

‘Wilt u de opdracht nog een keer mailen’

De sectie Russisch van Levende Talen heeft een voorziening opgezet om leerlingen die Russisch als moedertaal hebben of de taal op eindexamenniveau beheersen, de mogelijkheid te geven om in deze taal examen te doen in plaats van Frans of Duits, of als extra vak binnen hun profiel.

Dit kan zelfs als deze taal niet op hun eigen school aangeboden wordt. Er wordt dan geprobeerd een docent uit de regio te zoeken die deze leerlingen kan begeleiden. Afhankelijk van het doel en het niveau van de leerling wordt een lesprogramma afgesproken. Dit kan variëren van examentraining die ongeveer één keer per maand wordt gegeven tot een uitgebreide variant waarbij leerlingen wekelijks les krijgen om hun Russisch naar een hoger niveau te tillen.

De redenen van deze leerlingen om Russisch als examenvak te kiezen zijn verschillend: de leerling zoekt uitdaging en wil een extra vak in zijn pakket. De leerling kan ook moeite hebben met Nederlands, Engels, Frans of Duits en kan door een van de mvt's (Frans of Duits) te laten vallen en daarvoor Russisch als examenvak te kiezen, meer tijd besteden aan de overgebleven talen. Daarnaast is er ook nog de mogelijkheid om Nederlandse leerlingen Russisch te geven als examenvak binnen het schoolcurriculum, wat op zo'n tien scholen gebeurt in Nederland, maar voor dit artikel niet van belang is.

Om te weten hoe het leren van Russisch op afstand in zijn werk gaat, heb ik gesproken met twee docentes

Russisch die hieraan meewerken: Ijdwer van den Oever en Natalia Iancheeva.

Examentraining

Van den Oever werkt als freelancedocente Russisch op het Berlage Lyceum in Amsterdam; zij heeft op school examenleerlingen, maar begeleidt daarnaast ook een aantal leerlingen van andere scholen dat examen Russisch wil doen – vorig jaar onder andere een leerling uit Nijmegen, Lelystad en Broek in Waterland. Ze geeft examentraining, wat betekent dat zij de leerlingen circa tien keer per jaar *live* ziet. Voor die tien keer is er een aanwezigheidsplicht, aangezien het al een minimaal aantal momenten is dat de leerlingen hun docent zien. Van den Oever: ‘De leerlingen die ik begeleid, zijn trots op hun achtergrond en kennis van het Russisch en willen dat verzilveren bij het eindexamen. Maar ik merk ook vaak dat ze graag laten merken hoe goed ze het Nederlands beheersen.’

De leerlingen komen op een aantal vrijdagmiddagen naar Amsterdam toe, liefst allemaal op hetzelfde moment. De bijeenkomsten starten in oktober met een introductie, waarbij de leerlingen te horen krijgen wat ze het komende jaar gaan doen, wat het examen inhoudt, wat ze moeten doen om mee te blijven doen, hoe ze contact met hun docent kunnen onderhouden et cetera. Het contact gebeurt voornamelijk via e-mail en telefoon. ‘Via de mail blijf ik de leerlingen regelmatig informeren en stimuleren om hun werk te doen. Doordat we elkaar zo weinig zien, is dat mijn manier om de afstand die er iedere keer weer ontstaat, te overbruggen.’

Afspraken

De meeste scholen zoeken via internet naar een mogelijkheid om leerlingen voor te bereiden op het examen Russisch en komen dan bij de sectie Russisch van Levende Talen uit, die de scholen weer doorverwijst naar bijvoorbeeld Van den Oever of Iancheeva. Ook gebeurt het dat directeuren hier tijdens bijeenkomsten over horen en dan bij het Berlage Lyceum uitkomen.

Het Berlage Lyceum maakt afspraken met de school van de leerling; het is belangrijk dat die school meewerkt aan deze constructie. Er moet bijvoorbeeld gekeken worden of bepaalde bijeenkomsten niet samenvallen met proefwerkweken en dat de procedures voor het aanmelden van de examens goed verlopen.

Per leerling van een andere school wordt 300 euro bijdrage gevraagd aan zijn/haar school. Als de school daar niet toe bereid is, dan wordt dit aan de ouders gevraagd. Het Berlage Lyceum biedt de eigen leerlingen de kans om examen

Russisch te doen en huurt daarvoor een docent in. Vervolgens bleek dat er ook vraag was van andere scholen om hun leerlingen daaraan mee te laten doen.

Tijdens de bijeenkomsten loopt Van den Oever het pta met de leerlingen door. Ze doet een luistertoets of een mondeling examen met hen, of oefent een schriftelijk eindexamen. Ze geeft de leerlingen alleen schrijfopdrachten mee. Die doen de leerlingen thuis en sturen ze vervolgens naar haar via de mail. Er wordt niet meer gedaan dan wat strikt noodzakelijk is. Voor examenbegeleiding is het belangrijk dat de leerlingen zo makkelijk en zo snel mogelijk hun eindexamen kunnen halen, zodat de leerlingen tijd winnen om te besteden aan vakken waar zij meer tijd voor nodig hebben.

De schoolexamens

Hoe worden de tien bijeenkomsten ingevuld? Meestal begint Van den Oever met een luisterexamen. Dit is vrij lastig, want die zijn niet zomaar voorhanden. Zij maakt ze dan over het algemeen ook zelf. De leerlingen krijgen ze ook niet terug, zodat ze meerdere keren te gebruiken zijn.

Daarna bereidt ze met de leerlingen het examen spreekvaardigheid voor. De leerlingen moeten van tevoren aangeven waar ze het over gaan hebben. Ze moeten foto's meenemen of een PowerPointpresentatie geven. Het mondelinge examen moet voldoen aan een vooraf afgesproken stappenplan en wordt beoordeeld op inhoud, opbouw en manier van presenteren. Het moet interessant zijn om naar te luisteren. Bij het geven van een cijfer wordt er gekeken naar meerdere dingen. Als het interessant is en niemand 'in slaap is gevallen', dan speelt dat zeker mee. Vaak zijn het Russische leerlingen die geen moeite hebben om te spreken, dus dan gaat het ook om andere zaken. Maar je hebt ook Nederlandse leerlingen die Russisch hebben geleerd, en dan speelt de spreekvaardigheid op zich een grotere rol bij de

beoordeling. Van den Oever is de enige die het examen afneemt en beoordeelt; het is niet makkelijk een medebeoordelaar te vinden.

De presentatie voor het mondeling vinden de leerlingen vaak het moeilijkst, daar moeten ze echt moeite voor doen. 'De opdracht is altijd: het moet met Rusland te maken hebben. Vorig jaar waren de onderwerpen onder andere Moskou, wodka, Georgië, avant-garde en Poesjkin', aldus Van den Oever.

Dan volgt het literatuurexamen. De leerlingen krijgen verplichte boeken te lezen, uit de achttiende, negentiende en twintigste eeuw en een die ze zelf leuk vinden. Een van de boeken moet van Poesjkin of Tsjechov zijn. Ze moeten hun eigen mening geven en kunnen onderbouwen. Het keuzeboek varieert heel erg.

Van den Oever geeft geen echte literatuurlessen. De leerlingen leveren van elk boek een boekverslag in. Op het Berlage Lyceum hebben ze een literatuurcijfer, dus dan wordt het gemiddeld met andere talen. De meeste leerlingen hebben op de basisschool al het hele oeuvre van Poesjkin gelezen. 'De eerste keer dat een leerling van zeventien tegen mij zei: "Ik vond *Schoppenvrouw* zo'n leuk boek, mag ik dat doen?", toen stond ik wel even te kijken.'

Het schoolexamen schrijfvaardigheid oefenen de leerlingen via de e-mail een keer en doen ze daarna op school. Dit is vaak niet zo moeilijk; het is een zakelijke brief en een briefwisseling.

De laatste bijeenkomst wordt het eindexamen geoefend en daarmee wordt de begeleiding afgesloten en moeten de leerlingen klaar zijn voor het centraal schriftelijk eindexamen.

Privébegeleiding

lancheeva begeleidt dit jaar maar één leerling op freelancebasis. Zij ziet haar één keer per maand, voor de rest gaat alles via de mail. De school van deze leerling betaalt rechtstreeks aan haar:

zij heeft een contract met hen afgesloten met een uurtarief. Het is voor haar en de school een soort experiment; als het goed gaat, komen er misschien volgend jaar meer leerlingen, allemaal near-native leerlingen. Het meisje dat zij nu begeleidt bijvoorbeeld, heeft niet zo veel ondersteuning nodig. Zij geeft haar vooral literatuurles en een beetje grammatica. Voor de literatuurlijst mag de leerlinge uit elke periode een boek kiezen. lancheeva besteedt aandacht aan de klassiekers, modern werk, poëzie en literatuurgeschiedenis. Het boek over de Russische literatuurgeschiedenis is in het Nederlands en de vragen zijn ook in het Nederlands.

Ook lancheeva maakt zelf de luisterexamens; zij spreekt ze zelf in omdat zij native speaker is. Ze heeft op de universiteit (Universiteit van Amsterdam, waar ze ook werkt) altijd uitwisselingsstudenten uit Sint-Petersburg, die eveneens de teksten kunnen inspreken. Zij maakt alleen luisterexamens met vragen in het Russisch, omdat het anders te makkelijk is voor haar leerlingen en dit de leerlingen meer motiveert.

De meeste opdrachten worden door lancheeva via de mail verstuurd; de leerling levert de opdracht in en vervolgens worden die via de mail gecorrigeerd teruggestuurd. De vragen die ze per mail krijgt, zijn vaak organisatorische vragen: 'Wanneer moet dit ingeleverd worden?' Ook haar onderwijs speelt zich dus vooral 'op afstand' af.

Voor leerlingen die niet op hun eigen school les kunnen volgen om examen Russisch te doen, is deze examentraining een uitkomst; hoewel er wel een kleine vergoeding tegenover staat, zou dit echter niet mogelijk zijn zonder de enthousiaste inzet van van docenten als Van den Oever en lancheeva. ■

Judith Richters

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met IJdwer van den Oever, <yvdoever@xs4all.nl>, of Natalia lancheeva, <iancheeva@gmail.com>.